

Loomakasvatustajad Saksamaal

Anne Lilleorg, *ETSAÜ seakasvatuse konsulent*
Ivi Randmaa, *Abiks Põllumehete loomakasvatuse konsulent*

Baden-Württembergi Liidumaa Boxbergi seakasvatuse hariduse ja teadmiste keskuses (*Bildungs- und Wissenszentrum für Schweinezucht*) koolitatakse õpilasi, ettevõtjaid, nõustajaid, ka tarbijaid ja poliitikuid. Korraldatakse täiendõpet seakasvatuses teemadel: pidamine, söötmine, veterinaaria, sigade käitumine, seadusandlus, katsetatavad laudaseadmed, söödad, intensiivse ja alternatiivse seakasvatuse võrdlevad tootmistulemused. Keskuses asub kontrollnumajaam, kus biogaasiseade varustab lägast toodetud soojaga kogu keskust. 24 miljonit eurot maksnud õppekeskus töötab 1,5 aastat.

Eelmise aasta oktoobris olid seal nädalasel praktikal neli nõustajat – Aino Aringo, Anne Lilleorg, Ines Tiik ja Ivi Randmaa.

Saksamaal lähtutakse printsiipest, et siga on inimtoit. Kui süüakse õnnetut siga, on sööja õnnetu. Et selgitada, mis keskkonnas kasvanud sead on õnnelikumad, on õppekeskuse tootmishooned välja ehitatud kahel otstarbel:

- 1) tavapidamiseks – emis on puuris respõrandal, laudas sundventilatsioon ja lägakogumine;
- 2) alternatiivpidamiseks – emis on koos pesakonnaga sulus, tasasel ja põhuga kaetud põrandal, laudas on loomulik ventilatsioon ja välitualett.

Silmnähtavalt õnnelikumad sead leidsime alternatiivpidamisega laudas. Tuleb aga arvestada, et siga vajab seal kaks korda rohkem pinda kui täna on ette nähtud tavatootmises. See tähendab ka suuremaid tootmiskulusid.

Meile tutvustati Baden-Württembergi Liidumaa sigade aretussüsteemi ja veterinaartenindust. Jagati farmiehituslikke teadmisi ja kogemusi, tutvustati sigade käitumisealaste uuringute tulemusi ning biogaasiseadme tugevaid ja nõrku külgi. Väljasõitudel näidati erinevaid pidamisüsteeme. Liidumaal on seakasvatustes praegu periood,

Foto 1. Kaasaegses sigalas on igavuse peletamiseks mänguasjad
(A. Lilleorg)

Foto 2. Poegimisosakond tavatootmissigalas (A. Lilleorg)

kus väikesed 80 emisega farmid lõpetavad tegevuse, toimub spetsialiseerumine ja tootmistehnoloogia uuendamine. Jätkavad vähemalt 200 emisega põrsatootmisettevõttes või 2000 nuumakohaga farmid palgatöajõudu kasutamata.

Praegu toimub Eestis sigalate renoveerimine, kus kulutatakse palju raha betoonile ja rauale. Saksamaal kuuludud ja nähtud rakendades võib mõned vead loomakasvatusehituses tegemata jätta.

Saksa põllumajandusehituses valdavad põhimõtted:

- kasutatakse maksimaalselt kohalikku ja looduslikku materjali – kivi, betooni ja puitu;
- väga palju arvestatakse sea vajadustega;
- hea sealaut on kallid ja peab olema ka majanduslikult tasuv;
- seapidamine peab olema vastuvõetav nii ökoloogiliselt kui sotsiaalselt.

Eetiliseks peetakse, et kõikidel ettevõtjatel on võimalik ühtviisi karja suurendada, mitte nii, et üks ettevõtja võib 3000 emist pidada ja vald ei luba teistel seakarja suurendada.

Sigade elutingimuste parandamiseks tavatootmises pööratakse suurt tähelepanu farmi ventilatsioonile. Selles regioonis on probleemiks väga palavad suved. Uute lautade ehituskontseptsioonis võetakse sissetulev värske õhk teeninduskäikude põranda alt betoonkanalitest. Nendes

kanalites paiknevad ka lägatorustikud. Betooni on teatavasti suur temperatuuri puhverdamisvõime – külmal perioodil kanali seinad soojendavad ja palaval perioodil jahutavad sissetulevat õhku. Edasi käitub õhk lauta ventileerides vastavalt füüsikaseadustele. Sissetulev värske õhk liikus õppekeskuse laudas uduna, samaviisi ka 2000 nuumikuga ettevõttes.

Emiste jalavigastused võõrutusjärgsel võimuvõitluse perioodil olid ka sealsetele tootjatele probleemiks. Lahendus leiti sigade käitumist jälgides ja nüüd ehitatakse poegimislauda juurde nn areenid.

Õppereisil kogetu alusel saame seakasvatajatele nõu anda järgmistes valdkondades:

- uued põrandamaterjalid, mida on katsetatud ja kasutatakse väga edukalt, on võimalik edastada tootjate kontaktand;
 - erinevate poegimispuuride kasutamine (saaksime tootjaid aidata valiku tegemisel looma seisukohast lähtudes);
 - vabadele emistele areeni kohandamine vanasse sõnnikuhooldlasse, siloauku või lautade vahele;
 - sorteerimislüüside loomine suurtes nuumasigalates; võimalik kokku hoida tööajudu, vähendada inimlikke eksemusi, sest ideaalkaalust väljas sea eest maksab kombinat lihakehalt makstavat hinda;
 - vabade ja tiinete emiste alternatiivne pidamine sügavallapanul, kui ettevõttel on piisavalt pikakõrrelist põhku;
 - mänguasjad põrsastele ja vanematele sigadele;
 - seemenduslaudas nõõri-traadi külge spermatuupide kinnitamine (võimaldab kokku hoida aega, sest korraga saab mitut emist seemendada);
 - ventilatsiooniseadmed;
 - põrsaste esmase töötlemise süsteemsus (töö on ergonoomiline ja tööajakulu pesakonna peale minimaalne);
 - ventilatsiooni ja lautade projekteerimine.

Teadmiste täiendamine sai teoks tänu ETSAÜ kontaktidele Boxbergi koolituskeskusega ja nõuandeteenistuse välispraktika toetusele. Julgustame kõiki huvitatuid pöörduma meie poole, sest õppimas käisid atesteeritud seakasvatustajad, keda aktsepteerib nõuandeteenistuse toetusüsteem.